

Θυμάμαι πολύ καλά τη μέρα –ή μάλλον το απόγευμα– προτού αρχίσουν όλα.

Είχα φτάσει στο γραφείο πριν ένα τέταρτο και δεν είχα καθόλου όρεξη για δουλειά. Είχα κοιτάξει τα email και την αλληλογραφία, είχα τακτοποιήσει κάτι σκόρπια χαρτιά και είχα κάνει ένα δυο περιττά τηλεφωνήματα. Με λίγα λόγια είχα εξαντλήσει όλα τα προσχήματα και τελικά άναψα τσιγάρο.

Τώρα θα απολαύσω το τσιγάρο με την ησυχία μου κι ύστερα θ' αρχίσω.

Όταν θα τέλειωνα το τσιγάρο θα 'βρισκα κάτι άλλο. Ίσως να θυμόμουν κάποιο βιβλίο που έπρεπε να αγοράσω και το είχα αναβάλει πολλές φορές.

Καθώς κάπνιζα, χτύπησε το τηλέφωνο. Ήταν η εσωτερική γραμμή, η γραμματέας μου από τον προθάλαμο.

Είχε έρθει κάποιος κύριος που δεν είχε ραντεβού, αλλά ισχυριζόταν πως επρόκειτο για κάτι επείγον.

Σχεδόν κανείς δεν έκλεινε ραντεβού. Ο κόσμος πάει στο δικηγόρο, και ιδιαίτερα στον ποινικό, όταν έχει σοβαρά κι επείγοντα προβλήματα ή έτσι πιστεύει. Πράγμα που φυσικά είναι το ίδιο.

Εν πάση περιπτώσει, στο γραφείο μου έτσι λειτουργούσαμε: η γραμματέας μου με καλούσε παρουσία του κυρίου ή της κυρίας που είχε επείγουσα ανάγκη να με δει. Αν ήμουν απασχολημένος –ας πούμε με άλλον πελάτη– τους άφηνα να περιμένουν ώσπου να τελειώσω.

Αν δεν ήμουν απασχολημένος, όπως εκείνο το απόγευμα, πάλι τους άφηνα να περιμένουν.

Για να καταλάβουν ότι σ' αυτό το γραφείο δουλεύουμε και δεχόμαστε κάποιον χωρίς ραντεβού μόνο επειδή πρόκειται για κάτι επείγον.

Είπα στη Μαρία Τερέζα να εξηγήσει στον κύριο ότι θα μπορούσα να τον δεχτώ σε δέκα λεπτά, αλλά δεν θα είχα πολύ χρόνο να του αφιερώσω γιατί μετά είχα μια σημαντική συνάντηση.

Οι δικηγόροι –σκέφτεται ο κόσμος– έχουν συχνά σημαντικές συναντήσεις.

Ύστερα από δέκα λεπτά ο κύριος μπήκε. Είχε μακριά μαύρα μαλλιά, μακριά μαύρη γενειάδα και γουρλωτά μάτια. Κάθισε κι ακούμπησε στο γραφείο, γέροντας προς το μέρος μου.

Για μια στιγμή ήμουν βέβαιος ότι θα 'λεγε: «Μόλις σκότωσα τη γυναίκα μου και την πεθερά μου. Τις έχω κάτω στο αυτοκίνητο, μέσα στο πορτ μπαγκάζ. Ευτυχώς έχω στείσον βάγκον. Τι πρέπει να κάνουμε τώρα, κυρ δικηγόρε;»

Δεν είπε αυτό. Είχε μια κινητή καντίνα όπου έφηνε λουκάνικα και χάμπουργκερ. Οι επιθεωρητές της υγειονομικής υπηρεσίας την είχαν κατάσχει γιατί οι συνθήκες υγιεινής ήταν λίγο πολύ σαν εκείνες των υπονόμων του Μπεναρές.

Ο μουσάτος ήθελε να του δώσουν πίσω την καντίνα του. Ήξερε πως ήμουν καλός δικηγόρος γιατί του το είχε πει ένας φίλος του που ήταν πελάτης μου. Με ένα μάλλον περιφρονητικό, συνωμοτικό χαμόγελο ανέφερε το όνομα κάποιου εμπόρου ναρκωτικών, στον οποίο είχα καταφέρει να επιβληθεί μια αηδιαστικά ελαφριά ποινή.

Του ζήτησα μια υπερβολική προκαταβολή κι εκείνος έβγαλε από την τσέπη του παντελονιού του ένα μάτσο χαρτονομίσματα, κατοστάρικά και πενηντάρικα.

Μη μου δώσετε εκείνα που είναι λιγδιασμένα από μαγιονέζα, σας παρακαλώ, σκέφτηκα στωικά.

Εκείνος μέτρησε με το δείκτη και τον αντίχειρα, το ποσό που

του είχα ζητήσει. Μου άφησε το πρακτικό της κατάσχεσης κι όλα τα άλλα έγγραφα. Όχι, δεν ήθελε απόδειξη, τι να την κάνω κυρ δικηγόρε; Άλλο συνωμοτικό χαμόγελο. Βέβαια, μεταξύ ημών των φοροφυγάδων υπάρχει πάντα κατανόηση.

Πριν από χρόνια η δουλειά μου μου άρεσε αρκετά. Τώρα όμως μου προξενούσε αναγούλα. Ιδιαίτερα όταν συναντούσα τύπους σαν αυτόν, η αναγούλα μεγάλωνε.

Ίσως να μου άξιζε ένα δείπνο με τα λουκάνικα του κυρίου Ρασπούτιν κι ύστερα να κατέληγα στο πρώτων βοηθειών. Εκεί θα με περίμενε ο γιατρός Καράσι.

Ο γιατρός Καράσι, βοηθός αρχιάτρου των πρώτων βοηθειών, ευθυνόταν για το θάνατο μιας κοπέλας είκοσι ενός ετών από περιτονίτιδα, γιατί θεώρησε ότι επρόκειτο για εμμηνορροϊκούς πόνους.

Ο δικηγόρος του –εγώ– είχε κατορθώσει να τον αθώωσουν χωρίς να χάσει ούτε μία μέρα υπηρεσίας κι ούτε μία λίρα από το μισθό του. Δεν ήταν δύσκολη υπόθεση. Ο εισαγγελέας ήταν ένας ηλίθιος και ο συνήγορος της πολιτικής αγωγής ένας παντελώς αναλφάβητος.

Όταν τον αθώωσαν, ο Καράσι με αγκάλιασε. Βρομούσαν τα χνώτα του, ήταν ξανααμμένος και πίστευε πως του είχε αποδοθεί δικαιοσύνη.

Βγαίνοντας από την αίθουσα του δικαστηρίου είχα αποφύγει το βλέμμα των γονιών της κοπέλας.

Ο μουσάτος έφυγε κι εγώ, καταπνίγοντας την αναγούλα που ένιωθα, ετοίμασα την προσφυγή ενάντια στην κατάσχεση του πολύτιμου κινητού εστιατορίου του.

Ύστερα πήγα σπίτι.

Την Παρασκευή το βράδυ, κατά κανόνα, πηγαίναμε σινεμά και μετά για φαγητό, πάντα με την ίδια παρέα φίλων.

Δεν συμμετείχα ποτέ στην επιλογή του κινηματογράφου, ούτε του εστιατορίου. Έκανα ό,τι αποφάσιζε η Σάρα και οι άλλοι,

και περνούσα τη βραδιά σε κατάσταση άπνοιας, περιμένοντας να τελειώσει. Το σκηνικό άλλαζε μονάχα αν τύχαινε καμιά ταινία που μου άρεσε στ' αλήθεια, πράγμα όλο και πιο σπάνιο.

Εκείνη την Παρασκευή, όταν γύρισα σπίτι, η Σάρα ήταν ήδη έτοιμη να βγει. Της είπα ότι χρειαζόμουν τουλάχιστον ένα τέταρτο για να κάνω ένα ντους και ν' αλλάξω.

Αχ, εκείνη θα έβγαινε με τους φίλους της. Ποιους φίλους; Εκείνους από το μάθημα φωτογραφίας. Θα μπορούσε να μου το έλεγε πρωτύτερα, θα είχα οργανωθεί. Μου το είχε πει από χτες, τι άλλο να κάνει πια αφού δεν της έδινα σημασία όταν μιλούσε. Εντάξει, δεν υπήρχε λόγος να θυμώνει, κάτι θα 'βρισκα να κάνω, αν προλάβαινα. Όχι, δεν είχα καμιά πρόθεση να την κάνω να αισθανθεί ενοχές, ήθελα μονάχα να πω ακριβώς εκείνο που είχα πει. Εντάξει, καλύτερα να μην το συζητήσουμε άλλο.

Εκείνη βγήκε κι εγώ έμεινα σπίτι. Σκέφτηκα να κανόνιζα να βγω με τους φίλους μου. Μετά μου φάνηκε εξωφρενικά δύσκολο να εξηγήω γιατί η Σάρα δεν ήρθε μαζί, και πού είχε πάει, σκέφτηκα ότι θα με κοίταζαν όλοι περίεργα και τελικά δεν έκανα τίποτα.

Τηλεφώνησα σε μια γκόμενα που καμιά φορά βλεπόμασταν –κρυφά– εκείνη την περίοδο, αλλά αυτή μου είπε, μιλώντας χαμηλόφωνα στο κινητό, ότι ήταν με τον αρραβωνιαστικό της. Τι περίμενα Παρασκευή βράδυ; Τότε αποφάσισα να νοικιάσω μια καλή αστυνομική ταινία, να ξεπαγώσω μια πίτσα, να βάλω και μια μεγάλη παγωμένη μπίρα και, κουτσά στραβά, θα περνούσε κι εκείνη η Παρασκευή.

Πήρα τη *Μαύρη βροχή*, παρόλο που το είχα ξαναδει δύο φορές. Το είδα για τρίτη φορά και πάλι μου άρεσε. Έφαγα την πίτσα, ήπια όλη τη μπίρα. Ύστερα ήπια κι ένα ουίσκι και κάπνισα κάμποσα τσιγάρα. Έκανα λίγο ζάπινγκ, διαπιστώνοντας ότι η τοπική τηλεόραση είχε ξαναρχίσει να μεταδίδει τσόντες. Αυτό με έκανε να προσέξω ότι είχε περάσει η μία μετά τα μεσάνυχτα κι έτσι πήγα για ύπνο.

Δεν ξέρω πότε αποκοιμήθηκα κι ούτε ξέρω πότε γύρισε η Σάρα, γιατί δεν την άκουσα.

Το πρωί όταν ξύπνησα εκείνη είχε ήδη σηκωθεί. Μπήκα στην κουζίνα αγουροξυπνημένος κι εκείνη, χωρίς να πει λέξη μου έβαλε ένα φλιτζάνι αμερικάνικο καφέ. Ο αμερικάνικος καφές άρεσε πάντοτε και στους δυο μας.

Ήπια δυο γουλιές κι ετοιμαζόμουν να τη ρωτήσω τι ώρα είχε γυρίσει, όταν μου είπε ότι ήθελε να χωρίσουμε.

Το είπε έτσι απλά: «Γκούντο, θέλω να χωρίσουμε».

Μετά από κάμποσα δευτερόλεπτα απόλυτης σιωπής, αναγκάστηκα να της κάνω την πιο μπανάλ ερώτηση.

«Γιατί;»

Μου είπε το γιατί. Ήταν ήρεμη και αδυσώπητη. Ίσως νόμιζα ότι δεν είχε αντιληφθεί το πώς είχε καταντήσει η ζωή μου τα τελευταία, ας πούμε τουλάχιστον τα δύο τελευταία χρόνια. Κι όμως το είχε αντιληφθεί και δεν της άρεσε. Εκείνο που την είχε περισσότερο ταπεινώσει δεν ήταν οι *απιστίες* μου –εκείνη τη λέξη μου την πέταξε κατάμουτρα σαν φτυσιά– αλλά το γεγονός ότι δεν της είχα δείξει τον απαιτούμενο σεβασμό και της φερόμουν σαν να επρόκειτο για καμιά ηλίθια. Δεν ήξερε αν ήμουν πάντοτε έτσι ή αν είχα γίνει στην πορεία. Δεν ήξερε ποιο απ' τα δυο να προτιμήσει και μάλλον δεν την ένοιαζε καθόλου.

Μου είπε ότι είχα καταντήσει ένα μέτριο υποκείμενο ή ότι μπορεί ανάκαθεν να ήμουν τέτοιο. Κι εκείνη δεν έκανε κέφι να ζει με ένα μέτριο υποκείμενο. Όχι πια.

Σαν πραγματικά μέτριο υποκείμενο δεν βρήκα τίποτε καλύτερο να πω, παρά να τη ρωτήσω αν είχε κάποιον άλλον. Απάντησε απλά πως όχι και πως, εν πάση περιπτώσει, από εκείνη τη στιγμή δεν με αφορούσε.

Σωστά.

Η κουβέντα δεν συνεχίστηκε και δέκα μέρες αργότερα είχα φύγει απ' το σπίτι.